

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden ulkomaankaup-
paan liittyvien lakien kumoamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden ulkomaankauppaan liittyvien lakien kumoamisesta. Suomen Euroopan unioniin (EU) liittymisen johdosta kumottaisiin laki kustannustason nousun ehkäisemisestä eräissä tapauksissa, vientimaksulaki, vientitalletuslaki, laki polkumyynnin sekä vientituen avulla tapahtuvan tuonnin ehkäisemisestä ja laki suosituisuuden soveltamisesta eräissä tapauksissa.

Kumottavaksi ehdotetun lainsäädännön korvaavat pääsääntöisesti Suomessa EU:n jäsenyyden johdosta välittömästi sovellettaviksi tulevat Euroopan yhteisön (EY) yhteiseen kauppapolitiikkaan liittyvät säädökset.

Ehdotettu laki liittyy Suomen jäsenyyteen EU:ssa ja on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti jäsenyyden kanssa. Lain voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin asetusella.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Suomen lainsäädäntö

Suomen valtiolla on suhdanne- tai kauppapoliittisista syistä mahdollisuus säädellä tuontia ja vientiä, määrätä suojatoimenpiteitä polkumyyntiä tai tuettua tuontia vastaan sekä myöntää toiselle valtiolle kauppaan liittyvä suosituisuus seuraavien lakien nojalla:

Laki kustannustason nousun ehkäisemisestä eräissä tapauksissa (284/74)

Lain nojalla valtioneuvostolla on oikeus hin-
ta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi
sekä tasapainoisen taloudellisen kasvun turva-
miseksi poistaa tai alentaa tiettyjen maahan
tuotavien tavaroiden tullia tai tuontimaksua.
Valtioneuvostolla on lisäksi oikeus poistaa tai
alentaa elintarviketuotteiden valmisteverosta
annetussa laissa (868/79), ravintorasvaverosta
annetussa laissa (879/79) sekä öljyväkirehuve-
rosta annetussa laissa (873/79) tarkoitettu vero.

Vientimaksulaki (52/74)

Vientimaksulain nojalla valtioneuvostolla on
maan ulkopuolisesta poikkeuksellisesta kehi-
tyksestä johtuvan Suomen viennin kannalta
merkittävän tuotteen tai tuoteryhmän poikke-
uksellisen vientihinnan nousun takia oikeus
määrätä suoritettavaksi vientimaksua. Vienti-
maksu kannetaan tullitariffin nimikkeittäin
vientihintojen nousun aiheuttamasta vientitulo-
jen lisäyksestä.

Vientitalletuslaki (578/79)

Vientitalletuslain nojalla valtioneuvostolla
on talouselämän vakaan kehityksen turvaami-
seksi oikeus määrätä suoritettavaksi määrättyjä
tuotteita maasta vietäessä vientitalletuksia, jot-
ka palautetaan valtioneuvoston määräämänä
aikana.

*Laki polkumyynnin sekä vientituen avulla
tapahtuvan tuonnin ehkäisemisestä (387/80)*

Niin sanottu polkumyynnilaki on valtuuslaki,

joka on säädetty GATTin polkumyyntisopimuksen mukaiseksi. Lain säännösten nojalla on mahdollista ryhtyä suojatoimenpiteisiin polkumyynnin tai vientituen avulla tapahtuvan maahantuonnin aiheuttaessa vahinkoa kotimaiselle tuotannolle. Maahan tuotavasta tavarasta voidaan määrätä maksettavaksi polkumyynti- tai tasoitustullia.

Laki suosituimmuuden soveltamisesta eräissä tapauksissa (568/55)

Kauppapoliittisten suhteiden edellyttäessä tietyn maan kanssa käytävään kauppaan voidaan tämän lain mukaan määrätä asetuksella sovellettavaksi tullien ja muiden tuonnin ja viennin yhteydessä kannettavien maksujen kantamiseen liittyvä yleinen suosituimmuus. Suosituimmuuden myöntäminen edellyttää vastavuoroisuutta. Lakia voidaan soveltaa myös määrätyn maan merenkulkuun.

1.2. EY:n lainsäädäntö

Yhteinen kauppapolitiikka

EY:n yhteinen kauppapolitiikka on määriteltä yhteisön perustamissopimuksessa (Rooman sopimus). Sen mukaan yksinomainen toimivalta kauppapolitiikan alalla kuuluu yhteisölle erityisesti, kun kysymys on tullien muuttamisesta, kauppasopimusten tekemisestä, kaupan vapauttamisesta sekä kaupan suojatoimenpiteistä. EY:n perustana on Rooman sopimuksen 9 artiklan mukaan tulliliitto, joka koskee kaikkea tavaroiden kauppaa. Vienti- ja tuontitullit sekä vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja kolmansista maista tuotavien tavaroiden tullit määräytyvät yhteisen tullitariffin perusteella.

Tuontiin liittyvät suojatoimenpiteet

Yhteisöön tapahtuvaan tuontiin kohdistettavista suojatoimenpiteistä säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2423/88 suojautumisesta polkuhintaista tai tuettua tuontia vastaan maista, jotka eivät ole Euroopan yhteisön jäseniä sekä komission päätöksessä (EHTY) N:o 2424/88 suojautumisesta polkuhintaista tai tuettua tuontia vastaan maista, jotka eivät ole

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön jäseniä. Säädökset vastaavat GATTin polkumyyntisopimuksen säännöksiä ja niissä määritellään muun muassa polkumyynti ja tuettu tuonti, yhteisön etu sekä mahdolliset suojatoimenpiteet. EY:n komission käytännössä soveltamia suojatoimenpiteitä ovat pääsääntöisesti olleet hin-
tasitoumukset ja polkumyyntitullit.

Vientiä koskevat säännökset

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2603/69, muutettu viimeksi asetuksella (ETY) N:o 3918/91, yhteisön yhteisistä vientisäännöksistä määrätään menettelyistä, joilla kriittisen markkinatilanteen edellyttäessä voidaan rajoittaa vientiä yhteisöstä kolmansiin maihin. Yhteisön edun vaatiessa suojatoimiin ryhdytään komission ja jäsenvaltion välisten neuvottelujen pohjalta. Vientirajoituksiin liittyvä lupamenettely tulee järjestää kansallisesti.

2. Ehdotukset

Suomen liittyessä EU:n jäseneksi toimivalta kauppapolitiikan alalla siirtyy EY:lle, eivätkä jäsenvaltiot saa pitää yllä rinnakkaista lainsäädäntöä. Jäsenvaltiot voivat vaikuttaa EY:n yhteiseen kauppapolitiikkaan ainoastaan yhteisön toimielinten kautta. Tämän vuoksi ehdotetaan laki kustannustason nousun ehkäisemisestä eräissä tapauksissa ja laki suosituimmuuden soveltamisesta eräissä tapauksissa kumottavaksi. Ensimmäisessä laissa mainittu öljyväkirehuverosta annettu laki on jo kumottu (965/87) ja muiden valmisteverolakien kumoamisesta on annettu erilliset esitykset (HE 145/1994 vp ja HE 237/1994 vp). Suosituimmuuden soveltamisesta säädetyn lain merenkulkua koskeva säännös ei liikenneministeriön mukaan enää ole tarpeellinen.

Vientimaksulaki ja vientitalletuslaki ehdotetaan kumottaviksi, koska yhteisön jäsenmaana Suomi ei voi soveltaa näiden lakien mukaisia kansallisia menettelyjä.

Suomen voimassa olevat ja EY:n yhteiseen kauppapolitiikkaan liittyvät polkumyyntisäännökset perustuvat samoihin kansainvälisiin sopimuksiin ja ne vastaavat asiallisesti toisiaan. Polkumyyntilaki, joka jäsenyyssituaatiossa korvautuu EY:n välittömästi sovellettavilla sääöksillä, ehdotetaan myös kumottavaksi.

3. Esityksen vaikutukset

Koska EY:n lainsäädäntö korvaa kumottavat lait, esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Välillisiä vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida.

Kauppapoliittisen toimivallan siirtymisellä EY:lle on jonkin verran organisatorisia vaikutuksia. Kansalliset suojatoimenpiteiden tarpeellisuutta koskevat selvitykset tekisi jäsenyystilanteessa kauppaja-teollisuusministeriö, jolle polkumyynti- ja tasoitustulliasiat on tarkoitus siirtää valtiovarainministeriöltä. Tulliasiaain neuvottelukunta, joka on antanut lausuntoja kysymyksessä olevissa asioissa, on ehdotettu lakkautettavaksi tullilaitoksesta annetun lain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 257/1994 vp). Esityksellä ei ole henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Laki suosituimmuuden soveltamisesta eräissä tapauksissa on esitelty ulkoasiainministeriöstä. Sanotun ministeriön sekä

liikenneministeriön toimivaltaan kuuluvilta osin lain kumoamisesitys on valmisteltu yhteistyössä näiden ministeriöiden kanssa.

5. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että Suomi on EU:n jäsen. Tämän vuoksi lain voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

6. Säättämisyjärjestys

Kumottaviksi ehdotetuista laeista lakiehdotuksen 1—4 kohdassa mainitut lait on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa säättämisyjärjestyksessä, ja sen 5 kohdassa mainittu laki tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Koska ehdotettu laki merkitsee 1—4 kohdassa mainittujen lakien osalta perustuslaista säädettyjen poikkeusten poistamista, se voidaan säätää tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden ulkomaankauppaan liittyvien lakien kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kumottavat lait

Tällä lailla kumotaan 1—5 kohdassa mainitut lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

1) kustannustason nousun ehkäisemisestä eräissä tapauksissa 5 päivänä huhtikuuta 1974 annettu laki (284/74);

2) 18 päivänä tammikuuta 1974 annettu vientimaksulaki (52/74);

3) 29 päivänä kesäkuuta 1979 annettu vientitalletuslaki (578/79);

4) polkumyynnin sekä vientituen avulla tapahtuvan tuonnin ehkäisemisestä 30 toukokuuta 1980 annettu laki (387/80);

5) suosituimmuuden soveltamisesta eräissä tapauksissa 30 päivänä joulukuuta 1955 annettu laki (568/55).

2 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*